

Onderzoeksproject: “Naar een kwaliteitsmodel gebaseerd op het kruisen van ervarings-, praktijk- en onderzoekskennis”

“Kwaliteit als ambacht of als strikt protocol?”

Ook in Vlaanderen worden organisaties in zorg en welzijn steeds meer uitgedaagd om duidelijk te maken wat ze doen en welke resultaten ze daarmee behalen. Op deze vragen worden verschillende antwoorden gegeven: sommige organisaties kiezen ervoor om beleid en praktijk te ontwikkelen op basis van allerlei indicatoren en strikt wetenschappelijk onderbouwde criteria. Kwaliteit van zorg- en hulpverlening wordt dan letterlijk afgemeten tegen de achtergrond van die gestandaardiseerde normen. Andere organisaties beschouwen hulpverlening als een ambacht of zelfs een kunst die onmogelijk kan gevat worden in strikt afgebakende normen en indicatoren. Wetenschappelijke kennis wordt in deze organisaties vaak gezien als ondergeschikt aan praktijk- en ervaringskennis en de kwaliteit van hulpverlening wordt afgemeten aan onder meer de nabijheid en betrokkenheid bij cliënten en patiënten.

“Naar een nieuw verhaal!”

Met projectfinanciering vanuit het Impulsfonds bundelen Emmaüs Antwerpen en Bethanië Geestelijke Gezondheidszorg hun krachten om een innovatieve visie op kwaliteitsbeleid te ontwikkelen. Daarin proberen we om de hierboven geschetste tegenstelling te overstijgen en kiezen we voor het kruisen van ervarings-, praktijk- en onderzoekskennis vanuit de overtuiging dat deze vormen van kennis even waardevol zijn in functie van kwaliteit van zorg- en hulpverlening.

Doelstellingen van het project

1. De ontwikkeling van een intersectoraal en innovatief kwaliteitsmodel:

- op maat van de visie van beide organisaties die stipuleert dat wetenschappelijke kennis, praktijkkennis en ervaringskennis als evenwaardig dienen te worden beschouwd;
- gebaseerd op een ‘bottom-up’ onderzoeksmethodologie waarin alle stakeholders (cliënten/patiënten en hun sociaal netwerk, praktijkwerkers en beleids mensen) vertegenwoordigd zijn. Er wordt speciale aandacht geschonken aan de zogenaamde ‘silenced voices’: praktijkwerkers die voortdurend geconfronteerd worden met complexe problematieken in een voortdurend veranderende praktijkcontext en cliënten/patiënten die deze praktijk beleven van binnenuit;
- met een brede toepassing in de wereld van zorg en welzijn (niet enkel jeugd- en geestelijke gezondheidszorg, maar ook ouderenzorg en de zorg voor mensen met functiebeperkingen);
- dat een alternatief biedt voor de dominante kwantitatieve benadering van kwaliteit van zorg- en hulpverlening die gebaseerd is op meetbare indicatoren en normen;

2. Het beschrijven en faciliteren van goede praktijken in Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen en Bethanië Geestelijke Gezondheidszorg:

- Beschrijven van goede praktijken die aanwezig zijn in beide organisaties;
- Wetenschappelijk onderbouwen van deze praktijken vanuit de literatuur of eigen empirisch onderzoek;
- Het uitbouwen van een collectie van goede praktijken die andere organisaties binnen Emmaüs vzw en daarbuiten kunnen inspireren.

3. De uitbouw van een intersectoraal lerend netwerk:

- tussen Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen en Bethanië Geestelijke Gezondheidszorg in een eerste fase;
- tussen de voornoemde organisaties en andere leden van Emmaüs vzw in een tweede fase;
- tussen Emmaüs vzw en externe partners in een derde fase.

Methodologie

Vanuit een brede visie op evidence-based practice en aansluitend bij het concept van ‘cooperative knowledge production’ (Gredig & Sommerfeld, 2009) bouwen we een methodologisch kader uit dat alle stakeholders (medewerkers, cliënten/patiënten en hun sociale context, vrijwilligers, ...) zoveel mogelijk meeneemt doorheen de verschillende fases van de empirische onderzoekscyclus. Deze ‘bottom up’ aanpak zorgt voor gedragenheid van het project in alle lagen van de betrokken organisaties en dat kan enkel als participatie betekenisvol en zinvol is. Dit impliceert dat alle stakeholders de ruimte krijgen om hun stem te laten horen, dat er ook echt geluisterd wordt en dat participatie uiteindelijk ook leidt tot impact (Lundy, 2007; Kennan, Brady & Forkan, 2019). De belangrijkste uitdaging is dan ook om de bevragingen van de verschillende stakeholders ‘op maat’ te organiseren. Hiervoor ontwikkelen we een onderzoekstechnisch concept dat gekenmerkt wordt door methodologische triangulatie en mixed methods. Uit de literatuur blijkt immers dat deze werkwijze het best aansluit bij de studie van complexe, gelaagde concepten zoals kwaliteit van zorg en hulpverlening (Flick, 2017).

Fasering

In bijgevoegde figuur vindt u een schematisch overzicht van het Impulsfondsproject waarin de verschillende doelstellingen uitgezet zijn op een tijdslijn en gekoppeld aan een aantal onderzoeksprodukten. Dit schema doet per definitie onrecht aan de complexe realiteit van wetenschappelijk onderzoek. Het kan immers de indruk wekken dat de verschillende fases duidelijk te onderscheiden zijn en mekaar naadloos en chronologisch opvolgen. In realiteit zal het proces iteratief zijn en zullen de verschillende fases veel meer met elkaar verweven worden. Het schematisch overzicht kan echter wel een houvast bieden voor alle betrokkenen om de rode draad doorheen het project voortdurend te blijven vasthouden.

Het Impulsfondsproject loopt van 1 augustus 2020 tot 31 juli 2023. Op dit moment bevinden we ons in de voorbereidingsfase (augustus - december 2020). Dit impliceert in eerste instantie dat er volop geïnvesteerd wordt in kennismaking met en tussen de betrokken organisaties. Deze werkwijze faciliteert het inventariseren van vragen die leven bij de verschillende stakeholders, het capteren van aanwezige goede praktijken en de opstart van een lerend netwerk. In deze eerste fase is het verder de bedoeling om de verschillende stakeholders te bevragen met betrekking tot hun visie op kwaliteitsvolle zorg- en hulpverlening. Vanuit de analyse van die eerste onderzoeksdata zullen een aantal onderzoeksvragen gedistilleerd worden waarop het empirisch onderzoek in fase 2 (januari – juli 2021) zal gebaseerd zijn. De verschillende stakeholders zullen dus mee bepalen welke thema’s onderzocht worden en kunnen input leveren met betrekking tot de methodologie die we zullen gebruiken om het onderzoek te voeren.

Na het eerste jaar is het de bedoeling om het pilootproject met Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen en Bethanië Geestelijke Gezondheidszorg te gaan uitbreiden met andere sectoren binnen Emmaüs vzw, meerbepaald de voorzieningen voor ouderenzorg en de VAPH-instellingen. Het lijkt ons haalbaar en relevant om op dat ogenblik onze eerste onderzoeksprodukten (eerste draft van innovatief kwaliteitsmodel en inspiratiebox en onze eerste ervaringen met het lerend netwerk) ook te delen met enkele andere preferentiële partners (bv. de vier ziekenhuizen waarmee Bethanië Geestelijke Gezondheidszorg samenwerkt). Op deze manier creëren we een synergie tussen het Impulsfondsproject en enkele parallelle processen (rond kwaliteits- en strategisch beleid) die lopen binnen de betrokken organisaties.

Contactpersoon:

Johan BOXSTAENS
Senior Onderzoeker
johan.boxstaens@emmaus.be
+32 471 99 84 55

SCHEMATISCH OVERZICHT IMPULSFONDSPROJECT

